

นางสาวไทยกับการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกลวิธีทางภาษา*

MISS THAILAND AND THE COMMUNICATION OF THAI IDENTITY THROUGH LINGUISTIC STRATEGY

กาญจนกร หรีมนก¹ และ วรพงศ์ ไชยฤกษ์²

Kanjanakorn Reemnok¹ and Worapong Chairerk²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

¹⁻²Phuket Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: S6410789101@pkr.ac.th

วันที่รับบทความ : 23 เมษายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2568

Received 23 April 2025; Revised 30 April 2025; Accepted 30 April 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกลวิธีทางภาษาในการตอบคำถามจากการประกวดนางสาวไทย รอบชิงชนะเลิศ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาคลิปการประกวดนางสาวไทยย้อนหลัง ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2566 จำนวน 27 ปี โดยคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะคลิปที่เผยแพร่ผ่านช่องทางยูทูบ ได้คลิปทั้งหมด 14 คลิป จำนวนคำถามทั้งหมด 42 คำถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดกลวิธีทางภาษา และแนวคิดการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบกลวิธีทางภาษาในการตอบคำถาม 4 กลวิธี ได้แก่ การอ้างถึง พมมากที่สุด รองลงมา กลวิธีการใช้คำกริยา กลวิธีการใช้วัจนกรรม แบ่งออกเป็น วัจนกรรมกลุ่มชี้้นำ ประเภทการถาม วัจนกรรมกลุ่มชี้้นำ ประเภทการจูงใจ วัจนกรรมกลุ่มชี้้นำ ประเภทการ

Citation:



* กาญจนกร หรีมนก และ วรพงศ์ ไชยฤกษ์. (2568). นางสาวไทยกับการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกลวิธีทางภาษา. วารสารนวัตกรรมสังคมศาสตร์, 2(2), 21-32.

Kanjanakorn Reemnok and Worapong Chairerk. (2025). Miss Thailand And The Communication Of Thai Identity Through Linguistic Strategy. Journal of Social Sciences Innovations, 2(2), 21-32.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jssi.2025.26>

Website: <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jssi>

เปรียบเทียบ วัจนกรรมกลุ่มผูกมัด ประเภทการยื่นข้อเสนอ และวัจนกรรมกลุ่มผูกมัด ประเภทการเสนอตัว โดยกลวิธีทางภาษาในการตอบคำถามข้างต้นสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทย 3 ประเภท ได้แก่ อัตลักษณ์ความเป็นไทยสู่สากล อัตลักษณ์ความเป็นไทยกับความภูมิใจของคนไทย และอัตลักษณ์ความเป็นไทยกับการสื่อสารโดยคนรุ่นใหม่ ทั้งนี้ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นความภูมิใจในความเป็นชาติไทยผ่านตัวตนของนางสาวไทย

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา, อัตลักษณ์, ความเป็นไทย, นางสาวไทย

Abstract

The purpose of this study is to examine how the winners of Miss Thailand communicate their Thai identity through the linguistic strategies she employs when responding to questions in the final round. Data collection utilized the use of purposive sampling to choose 14 VDO recordings from Miss Thailand competitions on YouTube, spanning a total of 27 years from 1997 to 2023. The analysis of the 42 questions from those videos was conducted using the concepts of linguistic strategy and communication of Thai Identity. The findings of the research are presented in the format of descriptive analysis.

The study findings indicate that there are four language strategies employed in responding to questions. The most frequently utilized strategy is reference, followed by the employment of verbs and speech acts, including inquisitive, motivating, and comparative speech acts. The commissive speech acts are likewise rooted in question answering, namely proposition and self-offering. Furthermore, the previously described linguistic techniques have played a role in the transmission of Thai Identities in 3 specific areas: Thai identity to an international context, Thai identity and the sense of pride among Thai people, and Thai identity and communication among the younger generation Finally, the study findings illustrate the

expression of Thai national pride through the communication of Miss Thailand.

Keywords: Linguistic Strategy, Identity, Thai Identity, Miss Thailand

บทนำ

นางสาวไทยถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทต่อสังคมไทยและมีความสำคัญในการเป็นแบบอย่างแก่สตรีไทยในด้านความงาม สติปัญญา และสุขภาพพลานามัยมาโดยตลอดจากจุดเริ่มต้นของการค้นหาสาวงามเพื่อช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาล สู่การเป็นสัญลักษณ์และตัวแทนแห่งสตรีไทยในระดับนานาชาติใน เวทีนางสาวไทยเป็นเวทีการประกวดนางงามที่สำคัญและมีพัฒนาการควบคู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เห็นได้จากผู้ที่ดำรงตำแหน่งนางสาวไทยคือการปฏิบัติกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ทั้งด้านการเมืองเศรษฐกิจงานสาธารณกุศล การเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และเป็นสัญลักษณ์แห่งคุณค่าแสดงความสำคัญของสตรีต่อสังคมไทย ซึ่งบทบาทเหล่านี้ล้วนมีความแตกต่างกันตามแต่ละยุคสมัยขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมที่ในขณะนั้น ๆ โดยการประกวดนางสาวไทยจัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2477 โดยมีรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบจัดงาน เนื่องในกิจกรรมวันฉลองรัฐธรรมนูญซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 การประกวดนางสาวไทยในขณะนั้นใช้ชื่อว่า “การประกวดนางสาวสยาม” มีจุดประสงค์หลักเพื่อดึงความสนใจของประชาชนให้มาร่วมงานฉลองรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอีกทาง ธนสรณ์ สุมงคลทะกุล (2562) ข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับ วรพงษ์ ปลอดมุสิก (2561) ที่ได้กล่าวว่านางสาวสยามเป็นชื่อที่ใช้เรียกกิจกรรมการประกวดนางงามของประเทศไทยในอดีตเป็นกิจกรรมที่สื่อสารให้ผู้คนออกมาร่วมงานเฉลิมฉลองรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แต่ละจังหวัดจะส่งนางงามเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดด้วย ต่อมาในปีพ.ศ. 2482 ประเทศสยามเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทย การประกวดนางสาวสยามจึงเปลี่ยนชื่อมาเป็นการประกวดนางสาวไทยดังเช่นปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์แรกของการจัดกิจกรรมการประกวดนางงาม เปรียบดั่งนางกวักเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารกับผู้คนให้ออกมามีส่วนร่วมกับการประกวดครั้งนี้ มีการใช้อัตลักษณ์ความงามอันโดดเด่นของผู้หญิงเพื่อดึงดูดใจประชาชนนั่นเอง

การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยจึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกนางสาวไทยเมื่อพิจารณาถึงความหมายของอัตลักษณ์ความเป็นไทย นั้นหมายถึงการแสดงความเป็น

ตัวตนของคนไทย ส่วนหนึ่งคือลักษณะเฉพาะของตัวตนภายนอก เช่น กิริยาท่าทาง ภาษากาย การแต่งกาย การกระทำ รวมถึงแสดงออกต่อบุคคลอื่น ในอดีตเมื่อพูดถึงคนไทยในสายตาของชาวต่างประเทศ มักจะนึกถึง “รอยยิ้ม” ของคนไทย จนทำให้ประเทศไทยได้รับสมญาว่าเป็น “Land of Smiles” หรือ “ดินแดนแห่งรอยยิ้ม” และหากกล่าวถึงความเป็นไทยบนเวทีการประกวดนางสาวไทยสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดก็คือการสวมใส่ชุดไทยที่มีความสวยงามบ่งบอกถึงความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นการถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมการแต่งกายที่โดดเด่น แสดงถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรมทำให้เป็นภาพจำในการประกวดนางสาวไทย และยังมีอัตลักษณ์ความเป็นไทยอื่น ๆ ปริศญา คูหามุข (2562)

อย่างไรก็ตาม นอกจากการถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมการแต่งกายการตอบคำถามในการประกวดนางสาวไทย ก็ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการพิจารณาคัดเลือกนางสาวไทย ซึ่งผู้เข้าประกวดต้องใช้ความสามารถในการเรียบเรียง และเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของตนเองต่อการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการตอบคำถาม โดยผู้เข้าประกวดจะต้องจับฉลากเลือกข้อคำถามและใช้เวลาในการตอบคำถามคนละ 30 วินาที ทั้งนี้เพื่อต้องการเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีไทยให้ชาวต่างชาติได้รู้จัก และในขณะเดียวกันก็เป็นการพิจารณาจากความเหมาะสมด้านความเป็นกุลสตรีไทย ที่มีความรอบรู้สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน รวมถึงวัดระดับความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ หรือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพัฒนาอารมณ์ (EQ) อีกด้วย ธราทิพย์ สุขตรุณพัฒน์ และศุภชาติ เอี่ยมรัตนกุล (2560)

จากความสำคัญข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลวิธีทางภาษาที่นางงามใช้ในการตอบคำถามในการประกวดนางสาวไทย และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่ถ่ายทอดผ่านการตอบคำถามของการประกวดนางสาวไทยเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก หากผู้เข้าประกวดไม่สามารถควบคุมอารมณ์ และสติได้อาจจะไม่สามารถตอบคำถามได้ และไม่สามารถสื่อสารให้เห็นถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่เหมาะสมกับตำแหน่งนางสาวไทยได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่อง นางสาวไทยกับการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกลวิธีทางภาษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกลวิธีทางภาษาในการตอบคำถามจากการประกวดนางสาวไทย

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดกลวิธีทางภาษา และแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทย รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกวนนางสาวไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาคลipping ประกวนนางสาวไทยย้อนหลัง ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2566 จำนวน 27 ปี โดยคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะคลิปที่เผยแพร่ผ่านช่องยูทูบ ได้คลิปทั้งหมด 14 คลิป จำนวนคำถามทั้งหมด 42 คำถาม

2. เครื่องมือวิจัย

แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาและอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกลวิธีทางภาษาในการตอบคำถามจากการประกวนนางสาวไทย รอบชิงชนะเลิศ ตามแนวคิดกลวิธีทางภาษา และอัตลักษณ์ความเป็นไทย

3. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ได้แก่ การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา และอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกลวิธีทางภาษาในการตอบคำถามจากการประกวนนางสาวไทย รอบชิงชนะเลิศ ตามแนวคิดกลวิธีทางภาษา และอัตลักษณ์ความเป็นไทย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยการฟังจับใจความจากการตอบคำถาม จากนั้นนำข้อความมาจัดกลุ่มกลวิธีทางภาษา และวิเคราะห์หาอัตลักษณ์ความเป็นไทย และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกลวิธีทางภาษาในการตอบคำถามจากการประกวนนางสาวไทย รอบชิงชนะเลิศ สามารถนำเสนอผลการศึกษาเป็น 2 ประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลวิธีทางภาษา

1.1 การอ้างถึง หมายถึง การอ้างถึงเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากส่วนประกอบในตัวบทกับส่วนอื่นที่ถูกอ้างถึง ซึ่งจะต้อง ใช้การตีความจากบริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ ดังต่อไปนี้

คำถาม : เรื่องของแรงงานเด็ก เรื่องของโสเภณีเด็กนะครับ ยังเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยในขณะนี้ ถ้าคุณสรวงสุดาได้รับการตัดสินใจให้เป็นนางสาวไทย และจะมีโอกาสได้พบกับผู้บริหารสูงสุดของรัฐบาล คุณสรวงสุดาจะขอหรือจะเรียกร้องให้รัฐบาลเข้าไปแก้ไข ปัญหาเรื่องนี้ให้จริงจังอย่างไรครับ

คำตอบ : สิ่งที่ผมจะเรียนท่านนายกรัฐมนตรี ก็คืออยากจะให้ท่านจริงจังเรื่องของการให้การศึกษา เพราะว่าการศึกษาคือพื้นฐานหลักในการที่เราจะดำรงชีพ เมื่อเรามีความรู้ เราสามารถที่จะไปประกอบอาชีพของเราได้ เมื่อเรามีอาชีพที่เหมาะสมแล้วผมคิดว่าเราคงจะไม่จากที่อยู่ หรือถิ่นฐานบ้านเกิดของเราไปแน่ ขอขอบคุณค่ะ

(สรวงสุดา ลาวัณย์ประเสริฐ นางสาวไทย 2540)

จากการตอบคำถามของผู้เข้าประกวดเห็นได้ว่า ผู้เข้าประกวดใช้กลวิธีทางภาษาประเภทการอ้างถึง โดยมีการอ้างถึงเรื่องการศึกษา ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นเหตุผลในการสนับสนุนคำตอบ สังเกตได้จากประโยคที่ว่า “อยากจะให้ท่านจริงจังเรื่องของการให้การศึกษา เพราะว่าการศึกษาคือพื้นฐานหลักในการที่เราจะดำรงชีพ” ประโยคดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอีกว่า ผู้เข้าประกวดให้ความสำคัญกับการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตเป็นรากฐานช่วยให้บุคคลสามารถก้าวไปถึงความสำเร็จของชีวิตทั้งของตนเองและส่วนรวม

1.2 คำกริยา หมายถึง คำที่แสดงอาการหรือแสดงการกระทำ หรือแสดงสภาพของนามหรือสรรพนาม ดังต่อไปนี้

คำถาม : An ordinary woman that inspires others ผู้หญิงธรรมดาที่จะเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้หญิงด้วยกันค่ะ

คำตอบ : เมย์เป็นเพียงผู้หญิงธรรมดาคนหนึ่งนะคะที่ตั้งใจความฝันของตัวเองอย่างชัดเจน และเมย์เชื่อว่าความฝันจะไม่สำเร็จได้เลยค่ะถ้าเราทุกคนไม่พยายามและในคืนนี้ที่เมย์ที่เมย์มายืนอยู่ตรงนี้เพราะเมย์ไม่เคยหยุดเรียนรู้และไม่เคยที่จะหยุดพัฒนาค่ะ เมย์อยากจะบอกกับทุกคนว่าไม่มีใครพาให้คุณไปถึงฝันได้นอกจากตัวของคุณเอง Don't stop and don't give up. I

think one day will be your good day. Stay for Speed and don't stop. Until you go there. Thank you

(ณัฐพัชร พงษ์ประพันธ์ นางสาวไทย 2563)

จากการตอบคำถามของผู้เข้าประกวดเห็นได้ว่า ผู้เข้าประกวดใช้กลวิธีทางภาษาประเภทการใช้คำกริยา โดยมีคำว่า พัฒนา เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า พัฒนา พบว่าเป็นคำกริยา หมายถึง ทำให้เจริญ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.(2554, ออนไลน์) เมื่อพิจารณาการตอบคำถามดังกล่าวพบว่าผู้เข้าประกวดตั้งใจใช้คำกริยาเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ของนางงาม ดังข้อความที่กล่าวว่า “เพราะเมย์ไม่เคยหยุดเรียนรู้และไม่เคยที่จะหยุดพัฒนาค่ะ”

1.3 การใช้วจนกรรมกลุ่มชี้้นำ พบ 3 ประเภท ได้แก่

1.3.1 การถาม หมายถึง เนื้อหาข้อความเป็นสิ่งที่ผู้พูดไม่ทราบเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้เขียน ต้องการทราบเงื่อนไขความจริงใจและเงื่อนไขบอกลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

คำถาม : ช่วยให้ความหมายของการส่งเสริมวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทย คุณจะช่วยเผยแพร่และส่งเสริมได้อย่างไร

คำตอบ : ค่ะ เราต้องแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยในวัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์ประเทศหนึ่งของโลกเลยนะคะ การแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมไทยที่เด่นชัดจะมีอยู่ห้าด้านด้วยกัน อย่างแรกคือ ศิลปวัฒนธรรมทางด้านจิตรกรรม อย่างที่สองคือศิลปะการแสดง อย่างที่สามโบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่ต่าง ๆ อย่างที่สี่คือขนบธรรมเนียมประเพณี และอย่างห้าคือวิถีชีวิตทุกอย่างเราต้องแสดงให้เห็นเพื่อให้ทราบว่านี่คือคนไทย ประเทศไทย สิ่งที่เราภูมิใจ ขอขอบคุณค่ะ

(ปนัดดา วงศ์ผู้ดี นางสาวไทย 2543)

จากการตอบคำถามของผู้เข้าประกวดเห็นได้ว่า ผู้เข้าประกวดมีการกล่าวถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย สะท้อนให้เห็นถึงการรู้คุณค่าของความเป็นไทยอย่างแท้จริง สังเกตได้จากประโยคที่ว่า “เราต้องแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยในวัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์ประเทศหนึ่งของโลกเลยนะคะ” เป็นการนำวจนกรรมคำถามเข้ามาใช้เพื่อให้ทุกได้คิดตาม และเพื่อบ่งบอก

ให้เห็นว่าคนไทยภูมิใจในชาติของตนเองและประเทศไทยเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองสืบสานต่อกันมาเป็นเวลานาน เติบโตด้วยเรื่องราวเล่าขานอันน่าภาคภูมิใจอยู่ทั่วผืนแผ่นดิน และยังมีวัฒนธรรมประจำชาติไทยที่ทั่วโลกให้การยอมรับ

1.3.2 การจูงใจ หมายถึง ชักนำหรือเกลี้ยกล่อม เพื่อให้เห็นคล้อยตาม ดังต่อไปนี้

คำถาม : ยาวชนที่ติดยาเสพติดนั้นครั้งมักจะโทษคุณพ่อคุณแม่หรือว่าผู้ปกครอง หรือแม้กระทั่งสังคมทั่วไปว่าเป็นต้นเหตุที่ทำให้เขาติดยาเสพติด คุณชิลิดาคิดว่าคำอธิบายตรงนี้มีเหตุผลสมควรเพียงใดครับ

คำตอบ : นึกคิดว่าไม่จริงเสมอไปนะค่ะ เพราะว่าบางครั้งเนี่ยครอบครัวที่ไม่อบอุ่นเนี่ยทำให้คนเหงา แล้วก็หันไปพึ่งพายาเสพติดซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดได้ แต่ว่าถ้ามีทางเลือกที่จะแก้ปัญหาอย่างนั้นหรือไม่ เขาหันไปพึ่งพายาเสพติดเนี่ย มันเป็นการแก้ปัญหาเพียงชั่วคราว เขาก็ยังจมอยู่กับปัญหานั้นมันไม่ได้ทำอะไรเลย นึกคิดว่าแทนที่จะใช้ยาเสพติดควรจะใช้สติปัญญาที่มีอยู่แก้ปัญหาและให้หลุดพ้นมาจากปัญหานั้นค่ะ

(ชิลิดา เถาว์ชาลี นางสาวไทย 2541)

จากการตอบคำถามของผู้เข้าประกวดเห็นได้ว่า ผู้เข้าประกวดจึงใช้วงจรกรรมการจูงใจเพื่อให้คนในสังคมได้คิดตาม สังเกตได้จากประโยคที่ว่า “เพราะว่าบางครั้งเนี่ยครอบครัวที่ไม่อบอุ่นเนี่ยทำให้คนเหงา แล้วก็หันไปพึ่งพายาเสพติดซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดได้”

1.3.3 การเปรียบเทียบ หมายถึง การพิจารณาเทียบเคียงความเหมือนและความต่างของสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ดังต่อไปนี้

คำถาม : ในต่างประเทศนั้นครับ ผู้หญิงไทยมักจะถูกรังแกในแง่ลบ ในฐานะที่เป็นผู้หญิงไทยคนหนึ่ง คุณจะสามารถแก้ไขปัญหการรับรู้เหล่านี้ได้อย่างไรบ้างครับ

คำตอบ : ขอบคุณมากนะค่ะ ฉันทก็จะบอกกับชาวต่างชาติโน้นว่า จริง ๆ แล้วคนในสังคมมีหลายประเภทด้วยกัน สังคม ๆ หนึ่งมีทั้งคนดีและคนเลวปะปนกัน แต่จริง ๆ แล้วสังคมไทยนั้นถ้าคุณรู้จักประเทศไทยดี ประเทศไทยของเรามีคนดีมากกว่าคนที่ไม่ดีเยอะนะค่ะ และในกรณีที่เขามองว่าผู้หญิงไทยไม่ดีนั้น ดิฉันอยากบอกว่าเป็นส่วนน้อย และที่สาเหตุที่เขาต้องทำอย่างนั้นเนี่ยอาจจะเพราะว่าเขามีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจหรือสังคมซึ่งคุณอาจจะไม่เข้าใจ ถ้าคุณเปิดใจให้กว้างสักนิดนึงคุณก็จะมีความเห็นใจเขาเนะค่ะ ขอบคุณมากค่ะ

(อภิสมัย ศรีรังสรรค์ นางสาวไทย 2542)

จากการตอบคำถามของผู้เข้าประกวดเห็นได้ว่า ผู้เข้าประกวดใช้วัจนกรรมประเภทการเปรียบเทียบ สังเกตได้จากประโยคที่ว่า “สังคม ๆ หนึ่งมีทั้งคนดีและคนเลวปะปนกันแต่จริง ๆ แล้วสังคมไทยนั้นถ้าคุณรู้จักประเทศไทยดี ประเทศไทยของเรามีคนดีมากกว่าคนที่ไม่ดีเยอะนะคะ” สิ่งที่เห็นได้จากการตอบคำถามของผู้เข้าประกวดก็คือทัศนคติเชิงบวกที่ต้องการให้ทุกคนทราบว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมอาศัยรวมกันเป็นหมู่เหล่าจึงเป็นเรื่องปกติที่การกระทำของผู้คนในฐานะปัจเจกบุคคลจะต้องมีทั้งดีและเลว และบอกให้ต่างชาติได้ทราบถึงคุณลักษณะเด่นของคนไทย และประเทศไทยได้รับการขนานนามว่าเป็น “ดินแดนแห่งรอยยิ้ม” หรือ Land of Smiles สะท้อนถึงความเป็นมิตรโดยแสดงผ่านรอยยิ้มที่ดีของคนไทย

1.4 การใช้วัจนกรรมกลุ่มผู้มัด พบ 2 ประเภท ได้แก่

1.4.1 การยื่นข้อเสนอ หมายถึง เรื่องราวที่น่าเสนอเพื่อพิจารณา ดังต่อไปนี้

คำถาม : เรื่องของแรงงานเด็ก เรื่องของโสเภณีเด็กนะครับ ยังเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยในขณะนี้ ถ้าคุณสรวงสุตาได้รับการตัดสินใจให้เป็นนางสาวไทย และจะมีโอกาสได้พบกับผู้บริหารสูงสุดของรัฐบาล คุณสรวงสุตาจะขอหรือจะเรียกร้องให้รัฐบาลเข้าไปแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ให้จริงจังอย่างไรครับ

คำตอบ : สิ่งที่ผมจะเรียนท่านนายกรัฐมนตรีก็คือ อยากจะให้ท่านจริงจังเรื่องของการให้การศึกษา เพราะว่าการศึกษาคือพื้นฐานหลักในการที่เขาจะดำรงชีพ เมื่อเขามีความรู้เขาสามารถที่จะไปประกอบอาชีพของเขาได้ เมื่อเขามีอาชีพที่เหมาะสมแล้วผมคิดว่าเขาคงจะไม่จากที่อยู่ หรือถิ่นฐานบ้านเกิดของเขาไปแน่ ขอบคุณค่ะ

(สรวงสุตา ลาวัณย์ประเสริฐ นางสาวไทย 2540)

จากการตอบคำถามของผู้เข้าประกวดเห็นได้ว่า ผู้เข้าประกวดมีการกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษา นอกจากนี้ผู้เข้าประกวดยังใช้วัจนกรรมในการยื่นข้อเสนอ สังเกตได้จากประโยคที่ว่า “สิ่งที่ผมจะเรียนท่านนายกรัฐมนตรีก็คือ อยากจะให้ท่านจริงจังเรื่องของการให้การศึกษา” สะท้อนให้เห็นว่าผู้เข้าประกวดต้องการเห็นความสมบูรณ์ของระบบการศึกษามากขึ้น นอกจากนี้ผู้เข้าประกวดยังใช้วัจนกรรมในการยื่นข้อเสนอ ให้มีการแก้ปัญหาทางการศึกษาในสังคมไทยอย่างเต็มรูปแบบ เพราะหากระบบการศึกษามีปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขอาจเกิดวิกฤตทางปัญญา แล้วนำพาให้เกิดวิกฤตชาติได้

1.4.2 การเสนอตัว หมายถึง วัจนกรรมที่นางงามต้องการอาสากระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความเต็มใจ ดังต่อไปนี้

คำถาม : ประเทศไทยถือว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการใช้โซเชียลมีเดียมากที่สุดในโลก ถ้าคุณได้เป็นนางสาวไทยคุณจะใช้โอกาสนี้นำเสนอคอนเทนต์อะไรให้โลกรับรู้ จงแสดงวิสัยทัศน์

คำตอบ : ค่ะ สำหรับด้านะคะ ตัวก็จะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และนำผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านในชุมชนมาไลฟ์ผ่านโซเชียลมีเดีย ไม่ใช่แค่ไลฟ์ แต่จะโพสต์ และแชร์ ทำทุกอย่างเลยคะ ตอนที่เข้าไปอ่านาเจริญต้าไลฟ์ขายของของชาวบ้าน 1 ชั่วโมงได้เงินเกือบ 20,000 บาท เพราะฉะนั้นแล้ว 1 ปีในตำแหน่งนางสาวไทยตัวจะพัฒนาเศรษฐกิจไทยในฐานะทูตวัฒนธรรมคนใหม่อย่างแน่นอนคะ

(มานิตา ดวงคำ ฟาร์มเมอร์ นางสาวไทย 2565)

จากการตอบคำถามของผู้เข้าประกวดเห็นได้ว่า ผู้เข้าประกวดต้องการเสนอตัวเองในการที่จะเป็นตัวแทนคนในทำหน้าที่ทูตวัฒนธรรมของประเทศไทย ผู้เข้าประกวดยังใช้วัจนกรรมในการเสนอตัวและพร้อมที่จะพิสูจน์ตนเองโดยการทำงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจไทย สังเกตได้จากประโยคที่ว่า “เพราะฉะนั้นแล้ว 1 ปีในตำแหน่งนางสาวไทยตัวจะพัฒนาเศรษฐกิจไทยในฐานะทูตวัฒนธรรมคนใหม่อย่างแน่นอนคะ”

2. การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทย

จากผลการศึกษาทวิวิธีทางภาษาในการตอบคำถามจากการประกวดนางสาวไทย ข้างต้น สามารถวิเคราะห์และสรุปผลการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

2.1 อัตลักษณ์ความเป็นไทยสู่สากล หมายถึง การเผยแพร่คุณค่าความเป็นไทยต่อชาวต่างชาติ สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนชาวไทย ปรณรงค์สืบสานคุณค่าความเป็นไทยในต่างประเทศทั่วโลก

2.2 อัตลักษณ์ความเป็นไทยกับความภูมิใจของคน หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจที่แสดงถึงความตระหนัก เห็นคุณค่า ให้ความสำคัญ และพึงพอใจในเอกลักษณ์ไทย ความภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย

2.3 อัตลักษณ์ความเป็นไทยกับการสื่อสารโดยคนรุ่นใหม่ หมายถึง การถ่ายทอดความเป็นไทยโดยคนรุ่นใหม่ที่เลือกการสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ที่รวดเร็ว ฉับไว ทันใจ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “กลวิธีทางภาษาและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการตอบคำถามของนางสาวไทย” เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาและอัตลักษณ์ความเป็นไทย โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ด้านกลวิธีทางภาษาผู้วิจัยพบว่านางงามผู้เข้าประกวดมีกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบคำถาม พบว่ามีการใช้กลวิธีทางภาษาในการอ้างถึง การใช้คำกริยา การใช้วจนกรรมในประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ วจนกรรมกลุ่มประเภทชี้้นำประกอบไปด้วย การถาม การจงใจ การเปรียบเทียบ วจนกรรมกลุ่มผูกมัด ประกอบด้วยการยื่นข้อเสนอ และการเสนอตัว มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพงษ์ เลิศทัศนวิช (2559) ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์นางงามจากการตอบคำถามของนางงามไทย อย่างไรก็ตามการศึกษา “กลวิธีทางภาษาและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการตอบคำถามของนางสาวไทย” เป็นการศึกษากลวิธีทางภาษาที่นางงามใช้ในการตอบคำถาม การแสดงความเป็นตัวตนภายใต้ความหลากหลายของผู้เข้าประกวด เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับคนที่ต้องการและชื่นชอบในการประกวดนางงาม ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่นางงามใช้ในการตอบคำถามซึ่งส่งผลไปยังการเลือกใช้ถ้อยคำที่ใช้ในการพูดต่อสาธารณะได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่ถูกถ่ายทอดผ่านการตอบคำถาม เพื่อเป็นการแสดงตัวตนในรูปแบบที่ดีกว่าเดิม พร้อมทั้งเป็นแนวทางการศึกษากลวิธีทางภาษา และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยในด้านอื่น ๆ ต่อไป ด้านอัตลักษณ์ความเป็นไทยพบว่าการตอบคำถามของนางงาม สามารถแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ความภูมิใจและรักในสถาบันหลักของประเทศไทย อันจะทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจซาบซึ้ง รักในความเป็นชาติไทยมากยิ่งขึ้น และมองเห็นทัศนคติของนางงามได้ ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัยพบอัตลักษณ์ความเป็นไทย แบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ อัตลักษณ์ความเป็นไทยสู่สากล อัตลักษณ์ความเป็นไทยกับความภูมิใจของคนไทย และอัตลักษณ์ความเป็นไทยกับการสื่อสารโดยคนรุ่นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศญา คูหามุข (2562) ศึกษาเรื่อง “การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการเป็นเจ้าภาพการประกวดมิสยูนิเวิร์ส 2018 ประเทศไทย”

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่านางงามผู้เข้าประกวดมีกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบคำถามที่หลากหลาย ได้แก่ การอ้างถึง การใช้คำกริยา และการใช้วัจนกรรมในประเภทต่าง ๆ ซึ่งผลการศึกษาส่งสะท้อนให้เห็นความภูมิใจในความเป็นชาติไทยผ่านตัวตนของนางสาวไทย ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำวิจัยไปใช้ สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้พูดได้ 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป 1. ควรมีการศึกษาวิจัยการสื่อสารอัตลักษณ์ในประเด็นนี้ในรูปแบบของสื่ออื่น ๆ เพื่อให้ได้มุมมองแตกต่างกันออกไป 2. ควรมีการศึกษาลักษณะและกลวิธีการใช้ภาษาในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อความหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- ปริศญา คูหามุข. (2562). การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการเป็นเจ้าภาพการประกวดมิสยูนิเวิร์ส 2018 ประเทศไทย. ใน *วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรพงษ์ เลิศทัศนวิธ สิริวรรณ นันทจันทุล สุริย์รัตน์ บำรุงสุข. (2559). ภาพลักษณ์นางงามจากการตอบคำถามของนางงามไทย. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 13*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนสรณ์ สุ่มังคละกุล. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนางสาวไทยระหว่าง พ.ศ. 2477-2542. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรพงษ์ ปลอดภัย. (2561). การสื่อสารอัตลักษณ์ความงามผ่านกิจกรรมการประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์. ใน *วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธราทิพย์ สุขตรุณพัฒน์ และศุภชาติ เอี่ยมรัตนกุล. (2560). ภาพลักษณ์ของการประกวดนางงามต่อสังคม. ใน *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์*, 11(14), 38-52